

MINISTERUL EDUCAȚIEI al REPUBLICII MOLDOVA

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Facultatea de Litere

Catedra de literatură română și universală

Didactica specialităţii A

Curriculum

pentru specialitatea **Limba și literatura română (A)**

Științe ale educației

Secția cu frecvență la zi

Elaborat de
Raisa Leahu,
lector superior

Discutat în ședința Catedrei
de literatură română și universală
din 15.10.2014, proces verbal nr.3

Aprobat în ședința Consiliului
Facultății de Litere
din 25.11.2014, proces verbal nr.3

Bălți, 2015

Informații de identificare a disciplinei

Facultatea de Litere

Catedra de literatură română și universală

Domeniul general de studiu: Științe ale educației (Studii cu frecvență la zi)

Domeniul de formare profesională la ciclul I: 141.08. Limba și literatura + 141.09. Limbi moderne

Denumirea specialității: 141. Educația și formarea profesorilor

Administrarea disciplinei:

Codul unității de curs	Credite ECTS	Total ore	Repartizarea orelor				Forma de evaluare	Limba de predare
			Prelegeri	Seminare	Laboratoare	Lucr. individual		
S106O060	6	180	30	30	30	90	E	Româna

Statutul: unitate de curs obligatorie

Integrarea unității de curs în programul de studiu

Unitatea de curs „Didactica specialității A” își propune să inițieze studenții în cele patru domenii ale predării limbii și literaturii române: *didactica limbii, didactica literaturii, didactica comunicării orale și didactica scrierii*. „Didactica specialității A” urmărește ca studenții să dobândească competențe privind specificul funcționării modelului comunicativ-funcțional, a modelelor actuale de proiectare a demersului didactic, dar și dezvoltarea competențelor privind aplicarea și construcția unor modalități eficiente de evaluare. Cursul asigură viitorilor profesori de limba și literatura română autonomie în dialogul lor cu didactica disciplinei școlare „Limba și literatura română”, urmărind să le formeze capacitatea de a reflecta coerent și creativ asupra studiului disciplinei în ansamblu. Unitatea de curs face parte din componenta *Cursuri de specialitate obligatorii* a studenților Facultății de Litere, specialitatea Limba și literatura română + Limbi moderne (Ciclul I, studii cu frecvență la zi) anul III (semestrul VI) și vizează în chip esențial formarea competențelor necesare pentru desfășurarea activităților de predare-învățare-evaluare a limbii și literaturii române în învățământul gimnazial și liceal din Republica Moldova.

Competențe dezvoltate în cadrul unității de curs

Competențe generale

(competențele generale sînt prezentate în planul de învățămînt)

*Competențe specifice disciplinei**Competențe atitudinale:*

- formarea sentimentelor adecvate și a atitudinilor corespunzătoare față de problematica educației;
- dezvoltarea gândirii pozitive, a încrederii în sine și în ceilalți;
- cultivarea unui mediu științific centrat pe valori și relații democratice;
- implicarea în dezvoltarea instituțională și în promovarea inovațiilor științifice;
- promovarea unui sistem de valori culturale, morale și civice;
- participarea la propria dezvoltare profesională.

Competențe cognitive:

- cunoașterea și utilizarea adecvată a noțiunilor specifice disciplinei;
- asimilarea comprehensivă a conceptelor fundamentale ale didacticii specialității
- explicarea și interpretarea conținuturilor teoretice și practice ale disciplinei;
- interiorizarea unor perspective metodologice, care pot constitui mobilul proiectărilor creative.

Competențe instrumental-aplicative:

- formarea obișnuinței de a se informa și a prelucra informația, de a efectua lecturi comparative în domeniul psiho-pedagogic, de a aplica creativ cunoștințele în raport cu varietatea și unicitatea contextelor;

- formarea deprinderii de a organiza în modalități diferite (din punct de vedere inductiv, deductiv, analogic) o unitate de conținut;
- fundamentarea capacității de proiectare, de monitorizare a predării-învățării, de evaluare și autoevaluare a activității instructiv-educative.

Finalitățile unității de curs

Având un caracter problematizator și aplicativ, unitatea de curs „Didactica specialității A” urmărește realizarea următoarelor finalități, studentul-filolog fiind capabil:

- să-și formeze abilități în metodologia transpunerii didactice;
- să exerseze gândirea critică, creativă aplicate acestui domeniu;
- să cunoască modele curriculare și strategii de configurare a proceselor de predare/învățare specifice subdomeniilor disciplinei;
- să-și formeze capacități de studiu critic, flexibil, creativ al documentelor curriculare de implementare (manuale alternative);
- să se familiarizeze cu aspectele aplicative ale metodologiei didactice, orientându-se eficient în alegerea celor mai pertinente strategii și forme de evaluare și notare.

Competențe prealabile

Unitatea de curs „Didactica specialității A” solicită audiențelor cunoștințe și abilități achiziționate la nivelul unităților de curs: „Introducere în lingvistică”, „Istoria literaturii A”, „Limba contemporană A”, „Pedagogie”, „Psihologie”, „Elemente de cultură națională”.

Calendarul unității de curs

Prelegeri

Prelegeri		
Nr. d/o	Tematica	Nr. de ore
Unitatea de învățare 1.		
1.	Didactica limbii și literaturii române. Statut și coordonate: <ul style="list-style-type: none"> • considerații introductive; • specificul disciplinei: domenii de referință, caracter interdisciplinar; • obiectivele generale ale studiului limbii și literaturii române în gimnaziu și liceu; • curriculumul „Limba și literatura română” și aria curriculară „Limbă și comunicare”. 	2
2.	Teoria și metodologia curriculumului: <ul style="list-style-type: none"> • conceptul de curriculum; • domeniile curriculumului; • transpoziția didactică; • produsele curriculare; • conceptele de <i>competențe cheie</i> și <i>competențe specifice</i> formate prin intermediul disciplinei și colare „Limba și literatura română”. 	2
3.	Modelul comunicativ-funcțional, element structurant al predării-învățării limbii și literaturii române: <ul style="list-style-type: none"> • precizări terminologice; • competența comunicațională; • arhitectura intrinsecă a competenței comunicaționale; • aspecte metodologice ale aplicării modelului comunicativ-funcțional. 	2
4.	Proiectarea didactică: <ul style="list-style-type: none"> • delimitări conceptuale; • proiectarea de lungă durată; • proiectarea unei lecții; • lecția-microsistem pedagogic; • tipuri de lecții; 	2

	<ul style="list-style-type: none"> ▶ modele alternative de structurare a lecţiei. 	
Unitatea de învăţ are 2.		
1.	<p>Conceptele de <i>competenţă lingvistică</i> şi <i>unitate de conţinut dominantă/integratoare</i> în curriculumul disciplinei „Limba şi literatura română”:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ formarea <i>competenţelor lingvistice</i>: competenţă lexicală, competenţă gramaticală, competenţă semantică, competenţă fonologică, competenţă ortografică, competenţă ortoepică; ▶ descrierea <i>unităţilor de conţinut dominante/integratoare</i>. 	2
2.	<p>Didactica limbii române:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ precizări terminologice; ▶ procesul formării noţiunilor lingvistice; ▶ strategii de predare şi învăţare a noţiunilor gramaticale: inducţia, deducţia, analogia, analiza gramaticală, exerciţiul, compunerea gramaticală, jocul didactic etc.; ▶ sistemul de lecţii de limbă română ; ▶ modele globale de configurare a unităţilor de învăţare a limbii române. 	4
3.	<p>Didactica comunicării orale:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ elemente de didactica oralului; ▶ direcţii metodologice. 	2
Unitatea de învăţ are 3.		
1.	<p>Didactica lecturii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ direcţii predominante; ▶ lectura – definiţie, clasificare; ▶ tipuri de lectură; ▶ funcţiile lecturii; ▶ raportul cititor-text-context (pentru textul literar şi cel nonliterar). 	2
	<p>Didactica textului epic (gimnaziu şi liceu):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ concepte operaţionale; ▶ lectura şi comprehensiunea textului epic; ▶ interpretarea textului epic; ▶ strategii de predare a textului epic. 	2
	<p>Didactica genului liric (gimnaziu şi liceu):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ concepte operaţionale; ▶ etapele predării textului liric; ▶ strategii de predare a genului liric. 	2
	<p>Didactica genului dramatic:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ didactica lecturii textului dramatic; ▶ comprehensiunea textului dramatic; ▶ strategii didactice de predare a textului dramatic. 	2
Unitatea de învăţ are 4.		
1.	<p>Didactica scrierii:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ elemente de didactică a scrisului; ▶ constante ale didacticii redactării; ▶ principiile didacticii redactării; ▶ scrierea funcţională; ▶ scrierea reflexivă; ▶ scrierea imaginativă; ▶ scrierea despre textul literar; ▶ eseul; tipurile de eseu. 	2
2.	<p>Evaluarea la limba şi literatura română:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ delimitări conceptuale; ▶ tipuri de evaluare (evaluare iniţială, formativă, sumativă); ▶ metode şi tehnici de evaluare. 	2
	Evaluare finală	2
Total:		30 ore

Seminare		
Nr. d/o	Tematica	Nr. de ore

Unitatea de învăţare 1		
1.	Subdomeniile disciplinei şcolare „Limba şi literatura română”.	2
2.	Domeniile curriculumului. Produsele curriculare.	2
3.	Aspecte metodologice ale aplicării modelului comunicativ-funcţional.	2
4.	Proiectarea didactică.	2
Unitatea de învăţare 2.		
1.	Conceptele de <i>competenţă lingvistică</i> şi <i>unitate de conţinut dominantă/integratoare</i> în curriculumul disciplinei „Limba şi literatura română”.	2
2.	Procesul formării noţiunilor lingvistice. Strategii didactice de predare-învăţare a noţiunilor gramaticale.	2
3.	Sistemul de lecţii de limba română.	2
4.	Didactica comunicării orale.	2
Unitatea de învăţare 3.		
1.	Didactica lecturii. Competenţele lectorale.	2
2.	Etapele predării textului epic în şcoală.	2
3.	Strategii de predare a textului liric.	2
4.	Lectura, comprehensiunea şi interpretarea textului dramatic.	2
5.	Evaluare.	2
Unitatea de învăţare 4.		
1.	Tipuri de scriere în şcoală.	2
2.	Evaluarea la limba şi literatura română în gimnaziu şi liceu.	2
Total:		30 ore

Laboratoare		
Nr. d/o	Tematica	Nr. de ore
Unitatea de învăţare 1.		
1.	Analiza conceptelor EL (educaţie lingvistică) şi ELA (educaţie literar-artistică).	2
2.	Analiza competenţelor specifice disciplinei „Limba şi literatura română” (gimnaziu şi liceu).	2
3.	Proiectarea activităţilor didactice. Configurarea modelelor: „Evocare – Constituirea sensului – Reflecţie”; „Ştiu – Vreau să ştiu – Am învăţat” etc.	4
Unitatea de învăţare 2.		
1.	Lectura didactică a conceptelor de <i>competenţă lingvistică</i> şi <i>unitate de conţinut dominantă/integratoare</i> din curriculumul disciplinei „Limba şi literatura română”.	2
2.	Strategii didactice de predare-învăţare a noţiunilor gramaticale.	4
3.	Sistemul de lecţii de limba română.	2
Unitatea de învăţare 3.		
1.	Tipuri de lectură. Aplicaţii pe texte literare şi nonliterare.	2
2.	Lectura, comprehensiunea şi interpretarea textului epic. Aplicaţii pe text.	4
3.	Atelier: Strategii de predare a textului liric.	2
4.	Atelier: Strategii de predare a textului dramatic.	2
Unitatea de învăţare 4.		
1.	Conceptul de evaluare. Aplicaţii.	2
2.	Evaluare: Susţinerea proiectelor: Metode de evaluare a textului literar.	2
Total:		30 ore

Activităţi de lucru individual

Sarcina 1.

Proiectarea unei activități didactice conform modelului „Evocare – Constituirea sensului – Reflecție” (la alegere: compartimentul *Limba română* sau *Literatura română*).

Sarcina 2.

Realizarea a 10 fișe de lucru pentru activitatea individuală a elevului (compartimentul *Limba română*: fonetică/lexicologie/morfologie/sintaxă/punctuație etc.)

Sarcina 3.

Realizarea a 5 hărți conceptuale (compartimentul *Teoria literară*).

Evaluare

Evaluarea finală are forma examenului scris. Durata examenului este de 3 ore astronomice.

Nota finală se calculează conform formulei:

$$N_f = 0,6 \times n_m + 0,4 \times n_e$$

Unde N_f este nota finală, n_m este nota medie, calculate cu precizie de până la sutimi și reprezintă media aritmetică a notelor pentru activitățile curente și pentru sarcinile de lucru independent. n_e este nota de la examen.

Lecturi obligatorii

pentru cursul „Didactica specialității A”

1. Cerghit, Ioan, *Metode de învățămînt*, ediția a IV-a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom, 2006.
2. Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, ediția a II-a, Iași, Editura Polirom, 1998 (de la pagina 58 până la pagina 73)
3. Minder, Michel, *Didactica funcțională*, traducere din franceză de Dorin Onofrei, Chișinău, Editura Cartier, 2003 (de la pagina 29 până la pagina 62).
4. Rodari, Gianni, *Gramatica fanteziei: introducere în arta de a născoci povești*, traducere din italiană de George Anca, București, Editura Humanitas, 2009.
5. Șerbănescu, Andra, *Întrebarea. Teorie și practică*, Iași, Editura Polirom, 2002.

Resurse informaționale

a) Bibliografie obligatorie

1. *Limba și literatura română. Curriculum pentru învățămîntul gimnazial* (clasele V – IX), Chișinău, Î.E.P. Știința, 2010.
2. *Limba și literatura română. Curriculum pentru clasele a X-a – a XII-a*, Chișinău, Î.E.P. Știința, 2010.
3. Cerghit, Ioan, *Metode de învățămînt*, Iași, Editura Polirom, 2006.
4. Crăciun, Corneliu, *Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și liceu*, Deva, Editura Emia, 2004.
5. Goia, Vistian, *Didactica limbii și literaturii române*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
6. Leahu, Raisa, *Proverbul. Exerciții și jocuri didactice*, Chișinău, Editura Arc, 2008.
7. Leahu, Raisa, *Predarea textului dramatic postmodernist*, Chișinău, Editura Arc, 2009.
8. Leahu, Raisa, *Textul liric*, Chișinău, Editura Arc, 2011.
9. Meyer, G., *De ce și cum evaluăm*, Iași, Editura Polirom, 2000.
10. Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Ediția a V-a, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.

b) Bibliografie recomandată pentru aprofundare

1. Albușescu, Ion, Albușescu, Mirela, *Predarea și învățarea în disciplinele socio-umane. Elemente de didactică aplicată*, Iași, Editura Polirom, 2000.
2. *Ateliere poetice. Din experiența a unui cenaclu*, prefață de Mircea V. Ciobanu, Chișinău, „Clipa”, 2010.
3. Axinte, Elena, Giurgea, Marcel, *Metodologia receptării operei literare*, Iași, Editura „Spiru Haret”, 1999.
4. Bocoș, Mușata, Jucan, Dana, *Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculum-ului*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.

5. Bono, Edvard de, *Gîndirea laterală*, traducere de Sabina Dorneanu, ediț ia a 3-a, Bucureș ti, Editura Curtea Veche Publishing, 2006.
6. Bono, Edvard de, *Șase pălării gînditoare: metodă de gîndire rapidă*, traducere de Adriana Ciorbaru, ediț ia a 3-a, Bucureș ti, Editura Curtea Veche Publishing, 2008.
7. Buzan, Tony, Buzan, Barry, *Hărț i mentale*, traducere din limba engleză de Alexandra-Andreea Cork, Bucureș ti, Editura Curtea Veche, 2012.
8. Cartaleanu, Tatiana, *Dictarea în ș coală: formarea ș i evaluarea competenț elor*, Chiș inău, Editura Arc, 2014.
9. Cartaleanu, Tatiana, Cosovan, Olga, *Ateliere de lectură, scriere, discuț ie*, Chiș inău, Î.E.P. Ș tiinț a, 2014.
10. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*, Traducere din limba engleză de Virgil Stanciu, Iași, Editura Polirom, 2003.
11. Cornea, Paul, *Interpretare și raționalitate*, Iași, Editura Polirom, 2006.
12. Crăciun, Corneliu, *Metodica predării limbii și literaturii române în gimnaziu și liceu*, Deva, Editura Emia, 2004.
13. Costea, Octavia, *Didactica lecturii: o abordare funcț ională*, Iaș i, Institutul European, 2006.
14. Cucos, Constantin, *Pedagogie*, Iași, Editura Polirom, 1998.
15. Eftenie, Nicolae, *Introducere în metodica studierii limbii și literaturii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
16. Férreol, G., Flageul, N., *Metode ș i tehnici de exprimare scrisă ș i orală*, traducere de A. Zastrpoiou, Iaș i, Editura Polirom, 1998.
17. Goia, Vistian, Drăgotoiu, Ion, *Metodica predării limbii și literaturii române*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1995.
18. Goia, Vistian, *Didactica limbii și literaturii române*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
19. Hobjilă, Angelica, *Elemente de didactică a activităților de educare a limbajului*, Iași, Institutul European, 2008.
20. Ilie, Emanuela, *Didactica literaturii române*, Iaș i, Editura Polirom, 2008.
21. Ionescu, M., Radu, I., *Didactica modernă*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1995.
22. Iucu, Romița B., *Instruirea ș colară. Perspective teoretice și aplicative*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom, 2008.
23. *Limba ș i literatura română: noi abordări ș i cercetări didactice*, ed. Florentina Sâmihaian, Bucureș ti, Editura Universităț ii din Bucureș ti, 2012.
24. *Manual de creativitate*, coord.: Sternberg, Robert J., prefaț ă de Carmen Creț u; traducere de Irina Mihailescu ș i Dana Ligia Ilin, Iaș i, Editura Polirom, 2005.
25. Munteanu, Nina, *Manual de scriere creativă*, traducere din limba engleză de Costi Gurgu, Piteș ti, Editura Paralela 45, 2011.
26. Meyer, G., *De ce și cum evaluăm*, Iași, Editura Polirom, 2000.
27. Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Ediția a V-a, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
28. Parfene, Constantin, *Literatura în școală*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977.
29. Parfene, Constantin, *Compoziț iile în ș coală*, Bucureș ti, Editura Didactică ș i Pedagogică, 1980.
30. Parfene, Constantin, *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală*, Iași, Editura Polirom, 1999.
31. Petean, Ana, Petean, Mircea, *Ocolul lumii în 50 de jocuri creative*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2005.
32. Pierron, Catherine ș i Odile, *Cum să scriem*, Iaș i, Editura Polirom, 1999.
33. Pîslaru, Vlad, *Introducere în teoria educației*, Chiș inău, Editura Museum, 2001.
34. Roco, Mihaela, *Creativitate și inteligenț a emoțională*, Iași, Editura Polirom, 2004.
35. Sandu, Elena, *Compunerile ș colare*, Iași, Editura Polirom, 2004.
36. Simister, C. J., *Jocuri pentru dezvoltarea inteligenț ei ș i creativităț ii copiilor*, traducere de Cezar Petrilă ș i Ioana Panț ir, Iaș i, Editura Polirom, 2011.
37. Stoica-Constantin, Ana, *Creativitatea pentru student ș i profesori*, prefaț ă de Carmen Creț u, Iaș i, Institutul European, 2004.
38. Șchiopu, Constantin, *Metodica predării literaturii române*, Chiș inău, 2009.
39. Ș erbănescu, Andra, *Cum se scrie un text*, Ediț ia a II-a, Iaș i, Editura Polirom, 2001.

40. Temple, Charles, Steele, Jeannie L., Meredith, Kurtis S., *Inițiere în metodologia Lectură și Scriere pentru Dezvoltarea Gîndirii Critice*, Supliment al revistei „Didactica Pro”, nr. 1, 2001.
41. Temple, Charles, Steele, Jeannie L., Meredith, Kurtis S., *Învățarea prin colaborare*. Ghidul III, Supliment al revistei „Didactica Pro”, nr. 7, 2002.
42. Temple, Charles, Steele, Jeannie L., Meredith, Kurtis S., *Aplicarea tehnicilor de dezvoltare a gîndirii critice*. Ghidul IV. Supliment al revistei „Didactica Pro”, nr. 2 (8), 2002.
43. West, Michael A., *Lucrul în echipă*, traducere de Laura Moroșanu, Iași, Editura Polirom, 2005.